

EDITORIAL

ELS CONGRESSOS DE LES ACADÈMIES DE MEDICINA. LES RELACIONS INTERACADÈMIQUES.

L'antiguitat i modernitat. Les Acadèmies, en aquest cas les de medicina, són organismes molts d'ells creats ja fa molts anys, la nostra ja és bicentenària de llarg, que tenien unes determinades característiques i funcions. La situació evidentment ha anat variant, tot i que en temps recents a l'estat espanyol també s'han creat noves acadèmies de medicina, que mantenen en essència el sistema tradicional. Això també passa a Catalunya, on en el conjunt de les deu institucions que formen el Consell Interacadèmic, el ventall de l'origen cronològic s'estén des del segle XVIII fins a la segona meitat del segle XX. Per tant no podem pas dir que les acadèmies siguin totes antigues, perquè n'hi ha de ben recents. L'última de Medicina a l'estat espanyol, la de Cantàbria, s'ha creat ja en el segle XXI. Fora difícil dir doncs que són institucions "antiquades", àdhuc fòssils, com s'ha dit i no pas amb elogi algunes vegades. N'hi ha doncs amb existència antiga o recent, i totes s'assemblen en alguns dels aspectes més bàsics.

La independència. Un altre punt a considerar és la seva independència. Estan creades a partir de resolucions d'organismes de govern, de l'administració a nivell alt, i se'ls atribueixen, o reconeixen, un conjunt de drets i deures, que dins de la seva varietat, lògica per les diferències de continguts, solen ser bastant homogenis. En un treball molt recent del professor Salustiano del Campo, actualment president de l'Institut d'Espanya, i precisament per aquesta funció, i en l'epígraf "*Carta del President*", amb el títol *Models d'Acadèmia*, diu textualment "*Les Acadèmies de tradició occidental són generalment corporacions honorífiques i vitalícies, els membres de les quals són cooptats lliurement pels qui ja hi pertanyen, per haver-se distingit en les matèries que cultiven. A l'ordenació interna de les Acadèmies pertoca elegir els millors aspirants per un procediment impecablement democràtic. Són doncs institucions d'excel·lència, autònomes i geloses de la seva qualitat i independència*".

Un record dels orígens. En el cas concret de les Acadèmies de Medicina a Espanya van començar en el segle XVIII i cadascuna de manera independent. La de Barcelona data de 1770, com a "*Acadèmia Mèdico Pràctica*", i l'any 1785 ja té el títol de Reial. Els primers treballs publicats, a càrrec de la Impremta Reial a Madrid,

són un magnífic primer i únic volum d'actes, editat l'any 1798. La nostra i les altres, Sevilla, la més antiga, Madrid, tenien una relació directa amb el centre de poder, i sense relació de dependència entre elles. La situació política, degut principalment a la Guerra del Francès, de 1808-1814, va modificar profundament l'estructura social del país. L'any 1824 es van abolir totes les acadèmies, i en la seva restauració posterior, i el reglament de 1830, es va adoptar una posició centralista, amb una Reial Acadèmia a Madrid, essent les altres considerades com de districte, amb alguna normativa pròpia, que solia ser transcripció de l'estructura de la de Madrid, però amb menys drets. Per exemple a Barcelona el càrrec màxim local era de "*vicepresident*" perquè el president era el de la Junta Suprema de Sanitat, amb residència a Madrid. Només a partir de 1867 es va poder elegir un president local.

Etales d'uniformització. Aquesta consideració era paral·lela a la que hi havia a les universitats, on hi havia una Universitat Central, que era la de Madrid, i les altres també eren de districte. Les diferències eren considerables, en dotacions, pressupostos, però també en capacitat de decisió. Un exemple ben conegut és el doctorat que no es podia fer a Barcelona, sinó només a Madrid, fins a la segona meitat del segle XX (llevat dels pocs anys de l'Autònoma quan la República). Aquesta situació de centralitat, si més no de dret, perquè el funcionament real ha seguit estant discriminatiu, pel que fa a dotacions i pressupostos, va desaparèixer paulatinament primer en el cas de les universitats, i de manera més puntual en el de les acadèmies, pel fet de ser transferides a les comunitats autònomes. Actualment les acadèmies depenen de la seva comunitat. Va quedar una Acadèmia Nacional de Medicina, la de Madrid, i les altres que ja no eren de districte, perquè no hi havia districtes acadèmics. Aquest fet va crear algunes tensions, més aviat de consideració ideològica que no pas pràctiques. Les diverses acadèmies de l'estat s'han anat organitzant, creant alguns vincles de relació entre elles i han passat a considerar-se no de districte sinó *territorials*, i reunides sempre en un pla d'igualtat entre totes elles. S'ha creat un organisme, un Consell d'Acadèmies de Medicina, i es fan algunes activitats conjuntes, la més visible els Congressos de Reial Acadèmies de Medicina, i algunes reunions, poques, en els espais entre els congressos bianuals. L'últim ha estat el passat mes de novembre de 2006 a la ciutat de Sevilla, magníficament acollits, i amb un èxit considerable de participació per part de la majoria de Reials Acadèmies, amb alguna excepció

puntual. Potser el fet més important, de cara al futur, ha estat el de concedir una participació important als acadèmics corresponents, que han estat autors de la majoria de comunicacions presentades.

Un nou marc. Les reunions d'Acadèmies també es fan a Catalunya, en un pla diferent, aquí les afinitats no són per tema (la medicina) sinó per ubicació territorial. Hi ha el Consell Interacadèmic de Catalunya que depèn de la Conselleria de Justícia, que fa una reunió conjunta anual, en la inauguració de curs global, tot i que a més cada acadèmia fa la seva inauguració pròpia, que sol ser presidit per una alta autoritat de l'administració, més d'una vegada el propi president de la Generalitat de Catalunya, com va ser el cas de l'any 2001, feta en el nostre amfiteatre anatòmic. La Conselleria de Justícia de manera general per a totes les acadèmies, i la de Sanitat pel nostre cas específic, aporten en els seus pressupostos, un ajut econòmic que serveix estrictament pel funcionament just de la institució. Les acadèmies tenen però, de manera general, i la societat potser més, una sensació de dificultat per explicar les seves funcions i tasques, i la seva necessitat en el nostre temps. En tot cas cal tenir una activitat que vagi més enllà de les sessions administratives i de sessions científiques que, per la nostra pròpia estructura, no estan en la primera línia de la recerca ni sovint de l'assistència. En canvi

el paper del consell polític o informe institucional, a l'administració, si que pot ser més important, o de recull de dades històriques, en fons, arxius iconogràfics, que és una de les nostres funcions específiques.

Un camí de futur. Cal dir finalment que aquest tema no és pas exclusiu del nostre país ni del nostre àmbit la medicina, i hi ha una certa tendència a l'associació internacional de les acadèmies. Des de començaments del segle XX hi ha una "*Unió Acadèmica Internacional*", de la que forma part, en la representació catalana, l'Institut d'Estudis Catalans, que està dotada de bona activitat i vigor, havent previst fa poc una de les seves reunions a Barcelona. Sense esgotar-ne la cita de diverses institucions, hem de recordar la creació de la "*Academia Scientiarum et Artium Europaea*", l'any 1990, amb seu a Salzburg, o la federació d'acadèmies europees (ALLEA, és a dir All European Academies) l'any 1994, amb seu central a Amsterdam. Tenim doncs un futur possible de relacions entre les acadèmies, cal estar-hi atent, i ha de ser l'esperó per a dirigir una part de les nostres activitats. En aquest context no sembla adient quedar-se sense fer res, no modernitzar la institució, adaptant-la a totes les noves tecnologies, i necessitats de la medicina del nostre temps.